

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila, soudkyně Lenky Kaniové a soudce Petra Pospíšila v právní věci žalobkyně: **JiTa - ECO s.r.o.**, se sídlem Nitranská 894/8, Praha 10, zastoupena Mgr. Pavlem Vintrem, advokátem se sídlem Masarykova 612/19, Liberec, proti žalovanému: **Krajský úřad Libereckého kraje**, se sídlem U Jezu 642/2a, Liberec, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 10. 2024, č. j. KULK 55692/2024-OSŘ, sp. zn. OÚPSŘ 68/2023-OSŘ, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 1. 9. 2025, č. j. 59 A 62/2024 – 132,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se z a m í t á .**
- II. Žalobkyně n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] V projednávané věci se Nejvyšší správní soud zabýval tím, zda zvláštní lhůta jednoho měsíce pro podání žaloby v některých stavebních věcech [§ 306 odst. 1 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon (dále jen „nový stavební zákon“)] se uplatní i v případě rozhodnutí, v němž stavební úřad určil, že jím vydané územní rozhodnutí pozbylo platnosti (§ 142 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád).

[2] Magistrát města Jablonec nad Nisou, odbor stavebního a životního prostředí, vydal rozhodnutí, v němž určil, že územní rozhodnutí ze dne 15. 6. 2017 pozbylo platnosti dne 26. 7. 2019. Žalovaný provedl v řízení o odvolání dílčí změnu výroku [doplnil do něj, že k pozbytí platnosti došlo s ohledem na marné uplynutí lhůty z důvodu nesplnění podmínky stanovené v § 93 odst. 4 písm. b) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) (dále jen „starý stavební zákon“)] a ve zbytku odvolání žalobkyně zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

[3] Žalobkyně proti napadenému rozhodnutí brojila žalobou, kterou krajský soud odmítl. Shledal, že se jedná o rozhodnutí stavebního úřadu v mezích jeho příslušnosti, a tak se pro žalobu proti tomuto rozhodnutí uplatní s účinností od 1. 7. 2024 speciální měsíční lhůta (§ 306 odst. 1 nového stavebního zákona). Žalobkyně podala žalobu dne 13. 12. 2024, tedy již po nabytí účinnosti ustanovení, které upravuje tuto speciální lhůtu (§ 331 nového stavebního zákona). Lhůta jednoho měsíce však v jejím případě uplynula již dne 13. 11. 2024, proto byla žaloba opožděná.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla usnesení krajského soudu kasační stížností. V ní navrhla, aby jej Nejvyšší správní soud zrušil, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[5] Má za to, že řízení o určení právního vztahu podle § 142 správního řádu „*nemá nic společného*“ se starým stavebním zákonem. Ustanovení § 306 nového stavebního zákona se – je-li vykládáno systematicky – uplatní pouze na rozhodnutí stavebního úřadu ve formálním smyslu, tedy toliko na řízení podle nového stavebního zákona. Odkázala na rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem (ze dne 22. 2. 2023, č. j. 16 A 129/2020 - 88) a Nejvyššího správního soudu (ze dne 2. 3. 2017, č. j. 7 As 298/2016 - 30), podle nichž řízení o určení právního vztahu nenahrazuje opravné prostředky proti územnímu rozhodnutí, a neslouží tedy k přezkoumání vadného postupu v územním řízení.

[6] Řízení o určení právního vztahu bylo zahájeno v srpnu 2022, tedy za účinnosti starého stavebního zákona. Podle přechodných ustanovení nového stavebního zákona tak nelze na stěžovatelčin případ uplatnit měsíční lhůtu, neboť podle § 330 odst. 1 tohoto zákona se řízení a postupy zahájené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle dosavadních právních předpisů. Správní řízení zahájené v roce 2022 tak bylo ovlivněno „skrytou novelou“. Krajský soud přijatým výkladem nešetřil její práva.

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je projednatelná. Následně přezkoumal usnesení krajského soudu v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti, včetně důvodů, ke kterým je povinen přihlížet z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Kasační stížnost **není důvodná**.

pokračování

[9] Pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí, jímž krajský soud žalobu odmítl, přichází v úvahu pouze stížní důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu o odmítnutí žaloby. Z povahy věci nelze namítat žádné jiné důvody (srov. nález ÚS ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. III. ÚS 93/06, nebo rozsudek NSS ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005 - 65). Nelze proto žádat ani zrušení rozhodnutí žalovaného.

III.a K povaze řízení o určení právního vztahu

[10] Podle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona *[ž]alobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, lze podat do 1 měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno.*

[11] Podle § 30 odst. 1 nového stavebního zákona *[p]ůsobnost ve věcech stavebního řádu vykonávají stavební úřady, kterými jsou [...] f) obecní stavební úřady.*

[12] Podle § 142 odst. 1 správního řádu *[s]právní orgán v mezích své věcné a místní příslušnosti rozhodne na žádost každého, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo.*

[13] Stěžovatelka má zajisté pravdu, že ustanovení § 142 správního řádu „je kompetenčního charakteru; v tomto je ‚samonosné‘ a umožňuje správním orgánům v jednotlivých oborech veřejné správy rozhodovat podle něj bez ohledu na to, zda předpis práva hmotného s takovýmto rozhodnutím počítá; určující je tu jen to, zda podmínky [tohoto ustanovení] jsou splněny“ (usnesení zvláštního senátu podle zákona č. 131/2002 Sb. ze dne 6. 9. 2012, č. j. Konf 25/2012-9, č. 2717/2012 Sb. NSS, bod 75). Podle citovaného rozhodnutí je proto nerozhodné, zda stavební zákon má nebo nemá upravenou pravomoc stavebního úřadu k vydávání deklaratorních rozhodnutí. Z toho ovšem také vyplývá, že pravomoc vydat rozhodnutí podle § 142 správního řádu nestojí sama o sobě. Nutně předpokládá, že (jiný) zákon stanoví správnímu orgánu nějaký okruh působnosti, v němž následně může rozhodovat také o určení právního vztahu.

[14] Stavební úřad v rámci své působnosti rozhoduje o vydání územního rozhodnutí (§ 76 a násl. starého stavebního zákona), nově o povolení záměru (§ 171 a násl. nového stavebního zákona). Rozhoduje-li správní orgán o určení, zda je územní rozhodnutí stále v platnosti (a zda tedy právní vztah trvá či zanikl), rozhoduje na základě zmocnění obsaženého nejen v § 142 správního řádu, ale nezbytně také na základě stavebního zákona v mezích působnosti stavebního úřadu v širším smyslu (§ 30 odst. 1 stavebního řádu). Jestliže proto § 306 odst. 1 nového stavebního zákona hovoří obecně o rozhodnutí stavebního úřadu (s jedinou výjimkou, jíž je rozhodnutí o přestupku), pak není důvodu toto ustanovení a v něm uvedenou lhůtu nevztahovat na všechna rozhodnutí, která vydávají stavební úřady, nikoliv jen na ta, která jsou „typově“ upravena ve stavebním zákoně. Klíčové je to, zda je rozhodování v určité věci svěřeno do pravomoci stavebních úřadů. Lze souhlasit s krajským soudem, že opačný výklad, který by délku lhůty odvíjel jen podle toho, zda určitý procesní institut je upraven ve stavebním zákoně, nebo správním řádu, by dále „rozdboval“ úpravu

lhůty k podání správní žaloby proti rozhodnutím stavebních úřadů a vedl by naopak k větší právní nejistotě.

III.b K přechodným ustanovením nového stavebního zákona

[15] Podle § 331 nového stavebního zákona *[s]oudní řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.*

[16] Podle § 334a odst. 3 věty druhé tamtéž platí, že *pro účely přechodných ustanovení v části dvanácté hlavě II dílu 4* [mezi něž se řadí také § 331, pozn. NSS] *se za den nabytí účinnosti tohoto zákona považuje 1. červenec 2024.*

[17] Nejvyšší správní soud se otázkou výkladu a aplikace § 306 odst. 1 nového stavebního zákona v situaci, kdy bylo rozhodnutí stavebního úřadu vydáno i doručeno žalobci za účinnosti nové právní úpravy, opakovaně zabýval (rozsudky NSS ze dne 9. 4. 2025, č. j. 1 As 10/2025 - 34; ze dne 17. 4. 2025, č. j. 1 As 25/2025 - 30; či ze dne 15. 5. 2025, č. j. 3 As 254/2024 - 26). Dospěl přitom k jednoznačnému závěru, že § 306 odst. 1 nového stavebního zákona se v těchto situacích plně uplatní. V posuzované věci není důvodu se od této již ustálené judikatury odchýlit.

[18] Tento závěr reflektuje i judikatura Ústavního soudu (nález ÚS ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 3241/24). Ústavní soud posuzoval případ, v němž bylo správní rozhodnutí žalobkyni doručeno za účinnosti předchozí právní úpravy s tím, že část dvouměsíční žalobní lhůty uběhla až po účinnosti nové úpravy. Uzavřel, že speciální jednoměsíční lhůtu lze aplikovat pouze na lhůty započaté po účinnosti nové úpravy (body 39 a 45 citovaného nálezu). Z toho tedy plyne, že délka lhůty pro podání žaloby se odvíjí od právní úpravy účinné v okamžiku doručení napadeného rozhodnutí.

[19] Nejvyšší správní soud ze spisu ověřil, že napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 13. 10. 2024, tedy za účinnosti nového stavebního zákona. Pro běh lhůty pro podání žaloby naopak nebylo rozhodné, že správní řízení probíhalo především za účinnosti starého stavebního zákona, neboť ochrana, kterou poskytuje správní soud, je nezávislá na správním řízení a není ani jeho pokračováním (usnesení rozšířeného senátu ze dne 26. 8. 2008, č. j. 7 Afs 54/2007 - 62, č. 1472/2009 Sb. NSS). Podáním žaloby se tedy zahajuje odlišné řízení před krajským soudem. To má svou vlastní úpravu, která je nezávislá na procesních předpisech aplikovatelných v řízení před správním orgánem, není-li stanoveno jinak (rozsudek NSS ze dne 17. 4. 2025, č. j. 1 As 25/2025 - 30, bod 14).

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že na žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu o tom, že územní rozhodnutí pozbylo platnosti (§ 142 správního řádu), se s účinností od 1. 7. 2024 uplatní zvláštní jednoměsíční lhůta (§ 306 odst. 1 nového stavebního zákona). Krajský soud proto postupoval správně, pokud jako opožděnou odmítl žalobu podanou proti tomuto rozhodnutí po více než měsíci, jelikož napadené rozhodnutí bylo stěžovatelce doručeno již za účinnosti nového stavebního zákona.

pokračování

[21] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s.

[22] O náhradě nákladů řízení rozhodl kasační soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v souvislosti s tímto řízením nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Soud mu tedy náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. listopadu 2025

Ivo Pospíšil
předseda senátu